

Mirosław Kisiel

Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z udziałem gości zagranicznych nt. "Problemy edukacji lingwistycznej : teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie"

Chowanna 2, 128-134

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 2001	R. XLIV (LVII)	T. 2 (17)	s. 128–134
------------	--	---------------	-------------------	--------------	------------

**Sprawozdanie z II Ogólnopolskiej
Konferencji Naukowej
z udziałem gości zagranicznych
nt. *Problemy edukacji lingwistycznej*
Teoria i praktyka edukacyjna
*w zmieniającej się Europie***

W dniach 8–10 listopada 2000 roku odbyła się w Katowicach II Ogólnopolska Konferencja Naukowa z udziałem gości zagranicznych, zorganizowana przez pracowników Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej Instytutu Pedagogiki Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego.

Tematyka konferencji została podjęta w związku z obserwowanymi i odczuwanymi przemianami gospodarczymi, politycznymi i społecznymi, jakie dokonują się w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku, jak również z konieczności wymiany informacji na temat przedsięwzięć podejmowanych przez poszczególne kraje w celu przygotowania społeczeństwa do funkcjonowania w integrującej się Europie. Przygotowania takie niewątpliwie wymuszają modernizację dotychczasowej praktyki edukacyjnej, ponieważ człowiek XXI wieku będzie musiał sprostać wielokanałowemu przepływowi informacji. W związku z tym nowego znaczenia nabiera szeroko pojęta edukacja lingwistyczna. Takie nakreślenie obszaru obrad konferencji pozwoliło na analizę problematyki edukacji lingwistycznej, ukazanie różnych punktów widzenia i teorii naukowych reprezentowanych przez wielu pedagogów, psychologów,

muzyków, plastyków, literaturoznawców, językoznawców oraz informatyków. Interdyscyplinarność drugiego spotkania naukowego (edukacja lingwistyczna) stworzyła uczestnikom obrad możliwość wymiany myśli, opinii i doświadczeń oraz pozwoliła na dostrzeżenie problemu edukacji lingwistycznej w różnych aspektach edukacyjnych zmieniającej się Europy.

Konferencja dzięki wygłoszonym referatom poruszyła wszelkie aspekty aktywności językowej dziecka zarówno w praktyce, jak i w teorii edukacyjnej. W obradach znalazły swoje miejsce rozważania dotyczące wszystkich sfer rozwoju dziecka, sfer, które wspomagane są specyficznymi kontaktami komunikacyjnymi. Pojawiły się nie tylko słowa, ale także zachowania pozawerbalne: język plastyki, muzyki, ruchu. Czymś szczególnym było spojrzenie na elementy lingwistyki przez pryzmat stymulacji i wspomagania rozwoju człowieka.

Inauguracji konferencji dokonali: prof. dr hab. Agnieszka Stopińska-Pająk, Prodziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii, oraz prof. dr hab. Stanisław Juszczyk, Zastępca Dyrektora Instytutu Pedagogiki. Dopełnieniem ciepłych słów powitania był odczytany przez prof. dr hab. Agnieszkę Stopińską-Pająk adresowany do uczestników obrad list Dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii prof. dr hab. Władysławy Łuszczuk. Konferencję słowem wstępnym, stanowiącym wprowadzenie do problematyki edukacji lingwistycznej, poprzedziła dr hab. Maria T. Michalewska.

Trzydniowe obrady organizatorzy konferencji podzielili na kilka sesji plenarnych, w trakcie których poruszono wiele zagadnień dotyczących różnych aspektów edukacji lingwistycznej. Sama konferencja to przykład udanej integracji: pedagogiki (w aspekcie teoretycznym i praktycznym) z dydaktyką językową (w tym glottodydaktyką) w trosce o realizację celów kształcenia, których podmiotem a zarazem beneficjentem jest uczeń.

Profesor Jadwiga Kowalikowa (UJ Kraków) w swoim wystąpieniu przedstawiła przemyślenia na temat *System i komunikacja w kształceniu językowym i w edukacji lingwistycznej nauczycieli*. Profesor Kamilla Termińska (UŚ Katowice) w interesującym referacie poruszyła temat *Dziecko i prawda*. Profesor Urszula Żydek-Bednarczuk (UŚ Katowice) swoją wypowiedź poświęciła tematowi *Retoryka w kształceniu polonistycznym*. Doktor Małgorzata Muszyńska (UMK Toruń) wskazywała na zalety logistycznej humanistyki jako perspektywy dla pedagogiki.

Wiele uwagi prelegenci poświęcili dziecku oraz problemom związanym z nauczaniem języka obcego. Doktor habilitowany Gabriela Kapica (Uniwersytet Opolski) swoją wypowiedź zatytułowała *Dziecko w świecie języka pisanego*. Doktor Adam Szeluga (AP Bydgoszcz) podjął ważki temat *Stymulacja rozwoju osobowości dzieci i młodzieży a proces akwizycji języka obcego w świetle współczesnych tendencji glottodydaktycznych*. Doktor Kamila Ciepela (WSP Piotrków Trybunalski) mówiła o stymulującej roli nauczania języka obcego, wspartego bezpośrednim kontaktem z językiem i kulturą innego narodu,

w rozwoju umysłowym i językowym dziecka 5-letniego. Doktor Gabriela Paprotna (UŚ Katowice) w przygotowanej prelekcji przedstawiła wyniki badań własnych na temat uwarunkowań nauczania języka obcego w klasach I–III. Magister Elżbieta Guzikowska (UŚ Katowice) wskazała ważność nauczania w języku angielskim kolokacji i idiomów za pomocą mnemotechniki. Studentka Judyta Wawrzeńczyk (UŚ Katowice) przedstawiła komunikat z badań własnych pt. *Nauczanie zintegrowane z językiem niemieckim*.

Goście zagraniczni biorący udział w konferencji podzielili się doświadczeniami dotyczącymi sytuacji edukacji lingwistycznej w swoich krajach, tj.: we Francji, na Słowacji i w Czechach. Doktor Anna Masiewicz (Francja) przekazała informację z prowadzonych badań na temat sytuacji języka polskiego jako ojczystego dla Polaków mieszkających we Francji, poruszając nurtujący ją temat *Integracja językowa dzieci polskich we Francji*. Problem ten zobrazowano również na przykładzie studentów ze Słowacji i z Czech w referatach, które przedstawiły: doc. Eva Tibenská (Uniwersytet w Bratysławie) *The theory and practice in the linguistic education*, Ph Dr. Eva Höflerová (Uniwersytet w Ostrawie) *For teaching of spoken communication in modelled situations*, a także Ph Dr. Jana Pekarovičová (Uniwersytet w Bratysławie) *Rozvoj multikultúrnej kompetencie v škole* i Ph Dr. Gabriela Lojová (Uniwersytet w Bratysławie) *Slovak students and teachers call for some change*.

Nauką czytania we wczesnej edukacji dziecka oraz wpływem tekstów poetyckich na twórczość językową dzieci w swoich wystąpieniach zajęły się referujące Panie: dr Maria Kliś (AP Kraków) mówiła na temat *Klasyfikacja rodzajów wnioskania lingwistycznego realizowanego w procesie recepcji tekstu uczniów szkół podstawowych*, dr Anna Jakubowicz-Bryx (AP Bydgoszcz) skupiła swoją wypowiedź wokół słownictwa wypowiedzi uczniów klas początkowych, przedstawiając wyniki z badań nad opowiadaniem i opisem, dr Tatiana Kłosińska (Uniwersytet Opolski) poruszyła zagadnienie *Pojęcia ekonomiczne w edukacji wczesnoszkolnej*, dr Elżbieta Jaszczyszyn (Uniwersytet w Białymstoku): *Wczesna nauka czytania jako wskaźnik edukacji przedszkolnej*, dr Halina Cybulska (UMCS Lublin): *Tekst poetycki jako inspiracja twórczości językowej dzieci*, dr Maria Plenkiewicz (AP Bydgoszcz) zainteresowała słuchaczy tematem *Krytyczne czytanie językową formą aktywności komunikacyjnej uczniów wczesnoszkolnych*, mgr Barbara Majkut-Czarnota (UŚ Katowice) zaprezentowała temat *Rola umiejętności czytania we współczesnej edukacji dziecka*.

Twórcze kształcenie językowe dzieci oraz miejsce aktywności słownej w nauczaniu zintegrowanym to problem podnoszony przez takich badaczy, jak: dr Halina Smolińska-Rębas, dr Ewa Filipiak (AP Bydgoszcz): *Zajęcia swobodnego tekstu jako metoda stymulowania aktywności językowej dziecka*, dr Alina Mielech (Uniwersytet w Białymstoku): *Aktywność słowna uczniów okresu wczesnoszkolnego w nauczaniu zintegrowanym*, dr Bernadeta Niesporrek-Szamburska, mgr Danuta Bula (UŚ Katowice): *Wpływ sytuacji motywa-*

cyjnej na efekty edukacji językowej dzieci (na przykładzie listu), dr Teresa Socha (UŚ Katowice): *Struktura informacji słownych uświadamiających czynność ruchową w dotychczasowej praktyce edukacyjnej*, mgr Renata Stawinoga (UMCS Lublin): *Twórcze kształcenie języka dziecka w teorii i praktyce edukacyjnej*, mgr Barbara Zgama (UŚ Katowice): *Językowy obraz wsi w oficjalnych wypowiedziach uczniów klas I–III z Orawy*.

Konferencja, w treściach wygłoszonych referatów, ujęła problem aktywności językowej dziecka zarówno w aspekcie praktycznym, jak i w teorii edukacyjnej: dr Ewa Filipiak (AP Bydgoszcz) w swoim wystąpieniu omówiła *Metody i techniki stymulowania aktywności językowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, mgr Anna Walencik-Topińko (UG) podjęła temat *Stymulacja sprawności językowej dziecka w młodszym wieku szkolnym*, dr Łucja Dawid (UŚ Filia w Cieszynie) swój referat opatrzyła inspirującym tytułem „*Odpowiednie dać uczuciu – słowo*”, czyli o potrzebie kształcenia sprawności językowej uczniów w zakresie werbalizacji przeżyć uczuciowych, dr Katarzyna Krasoń (UŚ Katowice) opracowała temat *Metafora w geście zaklęta, czyli komunikacja pozawerbalna w edukacji wczesnoszkolnej*, dr Zofia Maleszyk (UMCS Lublin): *Aktywność językowa dzieci w koncepcji pedagogicznej Celestyna Freineta*.

Język multimediów i hipermediów, w tym język czasopism i podręczników, to kolejny ważny temat, który znalazł oddźwięk w wystąpieniach jednej z sesji plenarnych konferencji lingwistycznej: prof. dr hab. Stanisław Juszczak (UŚ Katowice) zaprezentował referat pt. *Język multimediów i hipermediów narzędziem globalnej interpersonalnej komunikacji pośredniej*, prof. dr hab. Jan Iluk (UŚ Katowice) w swojej wypowiedzi zwrócił uwagę słuchaczy na *Stopień trudności tekstów w podręcznikach szkolnych (na przykładzie geografii i biologii)*, dr Alina Budniak (UŚ Katowice) wygłosiła referat pt. *Czasopisma dla dzieci jako stymulator rozwoju zainteresowań otaczającym światem*, dr Iwona Konopnicka (Uniwersytet Opolski) przedstawiła i omówiła wyniki swoich badań na temat *Czasopisma uczniowskie wyrazem ekspresji twórczej dzieci w młodszym wieku szkolnym*, mgr Anna Łobos (UŚ Katowice) zaprezentowała w swoim wystąpieniu *Uwagi o języku mass mediów dla dzieci*, natomiast mgr Daria Borkowska (SP Tychy) przedstawiła swoje doświadczenia w pracy z dziećmi w referacie pt. *Moje miejsce w „Małej Ojczyźnie”. Teoria i praktyka edukacji regionalnej w Szkole Podstawowej nr 1 w Tychach*.

Terapia, praca z dziećmi ujawniającymi deficyty rozwojowe to spojrzenie na elementy lingwistyki przez pryzmat stymulacji i wspomagania rozwoju człowieka: dr Andrzej Twardowski (UAM Poznań) skupił swoją wypowiedź wokół koncepcji terapii mowy w naturalnym środowisku, dr Grażyna Szafraniec (UŚ Katowice) omówiła przyczyny i skutki blokady kontaktu werbalnego u dzieci z mutyzmem selektywnym, dr Zofia Dysarz (AP Bydgoszcz) podjęła trud wprowadzenia słuchaczy w problematykę rozumienia przysłów przez uczniów niedosłyszących i słyszących uczących się w integracyjnym systemie

edukacyjnym, dr Elżbieta Minczakiewicz (AP Kraków) wskazała miejsce zabawy w rozwoju języka dzieci z niepełnosprawnością intelektu i zaburzeniami mowy, mgr Anna Studenska (UŚ Filia w Cieszynie) omówiła wpływ motywacji i lęku na stosowanie strategii uczenia się języka, a dr Dorota Zdybel (UMCS Lublin) dokonała charakterystyki Szkoły Montessori jako kontekstu rozwoju kompetencji komunikacyjnej dziecka.

Literatura dla dzieci i młodzieży, jak również alternatywność podręczników znalazły swoje miejsce w różnych wypowiedziach: prof. dr hab. Piotr Barczyk (UŚ Katowice) przedstawił referat pt. *Wykorzystanie literatury dla dzieci i młodzieży w wychowaniu patriotycznym*, dr Małgorzata Drost (Uniwersytet Opolski): *Alternatywność podręczników w edukacji polonistycznej w klasach I–III szkoły podstawowej*, dr Eugenia Rostańska (UŚ Katowice) w swojej wypowiedzi przybliżyła *Kształcenie językowe w edukacji zintegrowanej*, mgr Małgorzata Mních (UŚ Katowice) zajęła się tematem *Asocjacje z tendencją do budowania kręgów semantycznych w opisie umiejętności słowotwórczych uczniów klas początkowych*, mgr Katarzyna Borawska (Uniwersytet w Białymstoku) w swojej prelekcji podjęła temat *Rozwijanie umiejętności narracyjnych dziecka w edukacji wczesnoszkolnej*, mgr Elżbieta Miodek (UŚ Katowice) przedstawiła referat pt. *Z wybranych problemów edukacji lingwistycznej na tle przemian współczesnych*.

Język pozawerbalny to ukazanie muzyki, plastyki, ruchu jako czynników stymulujących aktywność językową dzieci w wieku szkolnym: dr Mirosław Kisiel (UŚ Katowice) przedstawił referat pt. *Muzyka czynnikiem stymulującym aktywność językową dzieci w wieku szkolnym*, dr Bogumiła Mika (UŚ Filia w Cieszynie) swoją wypowiedź rozpoczęła pytaniem „Wydziedziczeni z muzyki?” – o przystawianiu koncepcji kompetencji kulturowej P. Bourdieu do współczesnych warunków edukacji w zakresie muzyki, dr Anna Waluga (AM Katowice) ukazała temat *Język muzyczny – drogą do opanowania mowy muzycznej*, dr Elżbieta Szefler (AP Bydgoszcz) wskazała na *Możliwości i sposoby wykorzystania języka współczesnej ilustracji z książki dla dziecka w przygotowaniu uczniów do kontaktu z literaturą i sztuką plastyczną w edukacji wczesnoszkolnej*, adiunkt Ewa Szatan (AM Gdańsk) podjęła temat *Stymulowanie muzyką zachowań pozawerbalnych dziecka*, mgr Antonina Szybowska (UŚ Katowice) zaprezentowała wyniki swoich badań w zakresie *Muzyka – obraz – słowo w nauczaniu wczesnoszkolnym*.

Dopełnieniem obrad był, przygotowany przez mgr Jolantę Woszczyką-Kempny, a poprzedzony słowem wstępnym przez dr Wiesławę Sacher, koncert chóru „Pedagogica”. Uczestnicy konferencji wysłuchali fragmentów, opracowanego przez Ireneusza Wypicha, utworu G. B. Pergolesiego *Stabat Mater*. Wykonanie dzieła muzycznego uświetnił występ solistek Państwowej Opery Śląskiej w Bytomiu: Jolanty Dańczyk – sopran, i Barbary Markiewicz – alt.

Międzynarodowy charakter II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej na temat *Problemy edukacji lingwistycznej. Teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie* spowodował, że w obradach znalazły się referaty dotyczące szeroko pojmowanej edukacji lingwistycznej zarówno w polszczyźnie, jak i w innych językach, np.: czeskim, słowackim, angielskim, niemieckim i francuskim. Wszyscy uczestnicy byli zgodni, stwierdzając ważność edukacji lingwistycznej dla rozwoju istoty ludzkiej. Debatujący pracownicy nauki wskazywali w swoich opiniach na doniosłość problemu przygotowania współczesnego człowieka do umiejętnego posługiwania się językiem jako najdoskonalszym narzędziem komunikacji międzyludzkiej, a więc do prawidłowego formułowania i rozumienia wypowiedzi. Wspólnym dorobkiem uczestników sesji było pokazanie, iż zawarte w podstawach programowych postulaty: zanurzenie edukacji w języku, a języka w komunikacji to rzeczywistość nie tylko istniejąca, ale poddana opisowi, analizie i ewaluacji.

Podsumowując trzydniową konferencję, Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego i Naukowego Konferencji dr hab. Maria T. Michalewska wyraziła swoją nadzieję, że przedstawione podczas obrad stanowiska naukowe z zakresu edukacji lingwistycznej posłużą w równej mierze nauczycielom, studentom, pedagogom, językoznawcom jako pomoc w zajęciach dydaktycznych oraz stanowić będą dla zainteresowanych materiały do dalszych samodzielnych i pogłębianych studiów.

W przerwie obrad uczestnicy korzystali z przygotowanego przez wydawnictwa (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Wydawnictwo Szkolne PWN, Wydawnictwo „Nowa Era”) kiermaszu książek. Zajmująca w swojej konstrukcji i treści przekazu była także zaprezentowana przez mgra Franciszka Kłaka ekspozycja prac plastycznych studentów Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Oficjalnym sponsorem konferencji był PTK Centertel.

Należy wspomnieć, że sekretarzem naukowym i organizacyjnym II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Problemy edukacji lingwistycznej...* był dr Mirosław Kisiel. Trud członkostwa i pracę w komitecie organizacyjnym podjęły Panie: dr Teresa Socha, mgr Zofia Moroz, mgr Elżbieta Miodek, mgr Anna Łobos, mgr Elżbieta Guzikowska oraz mgr Barbara Majkut-Czarnota.

Wszystkie wystąpienia, które złożyły się na program naukowy konferencji, były dobrze przygotowane pod względem warsztatowym i zostały odebrane z zainteresowaniem, co wyraźnie uwidocznilo się w żywej i konstruktywnej dyskusji kuluarowej. Dokonana na gorąco ocena przebiegu konferencji znalazła swój oddźwięk w krótkich, aczkolwiek bardzo rzeczowych wpisach do Księgi Pamiątkowej. Oto niektóre z nich:

„Tematyka konferencji objęła wiele zagadnień. Znalazły się wśród nich te dla współczesnej edukacji najistotniejsze. Uporządkowanie ich w grupy tematyczne sprzyjało recepcji: wnikliwej, pobudzającej słuchacza, skłaniając go do własnych refleksji” [E. Höflerová].

„Bardzo interesujące zagadnienia, trafione w sedno w ogólnej problematyce edukacji dotyczącej naszej wspólnej Europy. Serdeczne podziękowania dla organizatorów konferencji” [A. Masiewicz].

„Problematyka ważna dla każdego, interesujące formy przekazu, wiele informacji. Uderzająca rzeczowość i rzetelność referatów, cechujących się zarówno walorami teoretycznymi, jak i mocnym osadzeniem w praktyce” [M. Drost, I. Konopnicka, T. Kłosinska, G. Kapica].

„Wdzięczni jesteśmy za ciepłą, wręcz rodzinną atmosferę spotkania, za możliwość poznania wielu osób i zaznajomienie się z wieloma ważnymi i interesującymi problemami edukacji lingwistycznej. Mamy jednocześnie nadzieję na kontynuowanie Waszego przedsięwzięcia w przyszłości i możliwość powtórnego w nim uczestnictwa” [A. Twardowski, A. Szeluga].

„Zarówno autorzy referatów, jak i komponujący tok obrad organizatorzy dowiedli, iż rozumieją, czym jest nowoczesne nauczanie w ogólności, a jego poszczególne atrybuty, np. integracyjność w szczególności. [...] Dobrze by się stało, aby rozważania na temat – znaczenia języka dla nauczania i wychowania przekształciły się w tradycje Instytutu Pedagogiki UŚ, a zwłaszcza Katedry Edukacji Wczesnoszkolnej” [J. Kowalikowa].

Prezentowane krótkie wypowiedzi uczestników II Ogólnopolskiej Konferencji na temat *Problemy edukacji lingwistycznej...* świadczą z jednej strony o dużym zainteresowaniu problemami, które niesie edukacja lingwistyczna, z drugiej strony wystawia dobre świadectwo o sprawności organizacyjnej i merytorycznej prowadzonych rozmów.

Pokłosiem owocnych obrad, zorganizowanych przez pracowników Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej, stanie się przygotowywana do druku publikacja pt. *Problemy edukacji lingwistycznej. Teoria i praktyka edukacyjna w zmieniającej się Europie*.

Mirosław Kisiel